

EUROPEAN CITIZENS' PANEL
Tackling Hatred in Society

Ομάδα Ευρωπαίων πολιτών για την αντιμετώπιση του μίσους στην κοινωνία

Σύνοψη της 2ης συνεδρίασης

[26-28 Απριλίου 2024]

Με λίγα λόγια...

Ποιες είναι οι δράσεις προτεραιότητας για την αντιμετώπιση του μίσους;

Η δεύτερη συνεδρίαση μιας ομάδας Ευρωπαίων πολιτών αποτελεί πάντα πρόκληση και η συνεδρίαση για την «Αντιμετώπιση του μίσους στην κοινωνία» δεν ήταν εξαίρεση! Η συνεδρίαση πραγματοποιήθηκε εξ ολοκλήρου διαδικτυακά μέσω της πλατφόρμας Interactio και οι συμμετέχοντες συνεισέφεραν σε όλες τις επίσημες γλώσσες της ΕΕ χάρη στις εξαιρετικές προσπάθειες των εξ αποστάσεως διερμηνέων.

Οι πολίτες επέδειξαν και πάλι αταλάντευτη προσήλωση σε αυτό το εξαιρετικά σημαντικό και πολύπλοκο θέμα. Στην 1η συνεδρίαση, οι πολίτες εντόπισαν τις κινητήριες δυνάμεις και τα αίτια του μίσους και συζήτησαν, μεταξύ άλλων, για τις κοινωνικές και οικονομικές ανισότητες, την πίεση από ομοτίμους, την παραπληροφόρηση και την πόλωση του πολιτικού λόγου. Στόχος αυτής της δεύτερης συνεδρίασης ήταν να εμβαθύνουν στους τομείς δράσης για την αντιμετώπιση του μίσους: ποιοι είναι οι τρόποι πρόληψης και αντίδρασης στο μίσος. Στη συνεδρίαση αυτή, οι πολίτες προώθησαν το έργο τους με πιο συγκεκριμένες ιδέες. Συνεχίστε την ανάγνωση για να δείτε τις πιο ξεχωριστές στιγμές του Σαββατοκύριακου!

Ορισμένα βασικά συμπεράσματα της δεύτερης συνεδρίασης

Καθώς οι πολίτες ξεκίνησαν το διεξοδικό έργο τους, οι προσκεκλημένοι ομιλητές και μέλη της επιτροπής γνώσης ήταν εκεί για να σχολιάσουν και να παράσχουν συμβουλές σχετικά με την πρόοδό τους. Ακολουθούν μερικά ενδιαφέροντα αποσπάσματα από τις παρεμβάσεις τους.

«Έχετε προσεγγίσει το πρόβλημα με μεγάλο σεβασμό, έρχεστε με ανοικτή καρδιά, απόψεις και εμπειρίες ζωής.»

Ο Richard Kuehnle, διευθυντής της Διεύθυνσης «Αντιπροσωπείες και επικοινωνία στα κράτη μέλη» της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (ΓΔ COMM), εξήρε το έργο που επιτέλεσαν οι πολίτες κατά την πρώτη συνεδρίαση. «Οι ιδέες που αναπτύσσετε θα τροφοδοτήσουν το έργο της επόμενης Ευρωπαϊκής Επιτροπής και την ευρωπαϊκή νομοθεσία.» Από την επιτροπή γνώσης, η **Robin Sclafani, διευθύντρια του CEJI**, επισήμανε τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα και οι κυβερνήσεις όσον αφορά την αντιμετώπιση των εγκλημάτων μίσους. Τόνισε ότι ο κύκλος των προκαταλήψεων οδηγεί σε διακρίσεις, απειλές και βία, που με τη σειρά τους επηρεάζουν τις κοινότητες και προωθούν τις συστημικές διακρίσεις στις υπηρεσίες, τη στέγαση και την εκπαίδευση.

Αντιμετώπιση του μίσους μέσω κοινών αξιών και της στήριξης της ΕΕ

Ο **Daris Lewis Recio, υπεύθυνος νομικών θεμάτων και πολιτικής στο Equinet**, επισήμανε τις διαφορετικές εμπειρίες μίσους ανά την Ευρώπη και τόνισε την ανάγκη εποπτείας εκ μέρους της ΕΕ

ώστε να διασφαλιστεί ότι τα κράτη μέλη τηρούν τις δεσμεύσεις τους κατά του μίσους. Η **Jelena Jonaponić, συντονίστρια της διακομματικής ομάδας για την καταπολέμηση του ρατσισμού και την πολυμορφία στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο**, συνέδεσε τις ιστορίες που ακούστηκαν από όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ, επισημαίνοντας τις κοινές προκλήσεις και την ανάγκη ενωσιακής στήριξης μέσω χρηματοδότησης, προγραμμάτων και πολιτικών. Υπογράμμισε τη σημασία της τοπικής εφαρμογής της νομοθεσίας της ΕΕ και τον ρόλο των τοπικών ηγετών, όπως οι δήμαρχοι, στην προώθηση των ευρωπαϊκών αξιών και την προετοιμασία για μελλοντικές προκλήσεις όσον αφορά την καταπολέμηση του μίσους σε πολλαπλά επίπεδα —ευρωπαϊκό, εθνικό και τοπικό.

«Το μίσος περνάει από γενιά σε γενιά»

Η **Valérie Rosoux, διευθύντρια ερευνών στο FNRS και καθηγήτρια του UC Louvain**, μίλησε για τη μετάδοση μίσους μεταξύ των γενεών: «Το συναίσθημα “μίσος” μεταδίδεται σχεδόν άθικτο αλλά χωρίς το αφήγημα.» Περιέγραψε ορισμένα μέτρα που μπορούν να ληφθούν σε πολιτικό επίπεδο, σε επίπεδο κοινωνίας των πολιτών και σε ατομικό επίπεδο για την καταπολέμηση του μίσους. «Ο μετασχηματισμός του μίσους απαιτεί χρόνο, αλλά είναι πάντα εφικτός», κατέληξε.

Συζητήσεις για την πρόληψη και την αντιμετώπιση του μίσους

Καθ' όλη τη διάρκεια της 2ης συνεδρίασης, οι πολίτες εργάστηκαν σε δύο σημαντικές πτυχές του θέματος του μίσους: πρόληψη και αντίδραση. Αν και δεν μπορούμε να αναλύσουμε λεπτομερώς όλες τις συζητήσεις των ομάδων εργασίας, εδώ θα βρείτε τις κύριες συμβολές της επιτροπής γνώσης, των εξωτερικών ομιλητών και των εμπειρογνομόνων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η πρώτη πτυχή (**αντιμετώπιση των κοινωνικών και πολιτιστικών αιτιών του μίσους**) αφορά την εκπαίδευση, την κοινωνική ευαισθητοποίηση, τη συμμετοχή των πολιτών, τις κοινωνικές και οικονομικές ανισότητες. Η δεύτερη (**αντιμετώπιση του μίσους στις διάφορες μορφές και τα διάφορα πλαίσιά του**) αφορά τα μέσα ενημέρωσης και τους διαλόγους, τα ψηφιακά περιβάλλοντα, τη δημόσια λογοδοσία και την επιβολή του νόμου.

Αντιμετώπιση των κοινωνικών και πολιτιστικών αιτιών του μίσους

- Η εκπαίδευση, επίσημη ή άτυπη, διαδραματίζει ζωτικό ρόλο στη διαμόρφωση κοινωνικών στάσεων απέναντι στο μίσος, καθώς προωθεί μια κοινότητα με λιγότερους αποκλεισμούς και μεγαλύτερη κατανόηση.

Οι πολίτες έχουν αναγνωρίσει την εκπαίδευση ως έναν από τους κύριους τομείς δράσης για την καταπολέμηση του μίσους. Ο **Kuany Kiir Kuany, υπεύθυνος έργου στο τμήμα της UNESCO σχετικά με την εκπαίδευση για την ιδιότητα του παγκόσμιου πολίτη και για την ειρήνη**, τόνισε ότι η εκπαίδευση εκτείνεται πέρα από τις αίθουσες διδασκαλίας και αποτελεί συνεχή διαδικασία ζωτικής σημασίας για την προσωπική ανάπτυξη και την κοινωνική συνοχή. Τόνισε τον πολιτικό χαρακτήρα της εκπαίδευσης, υπογραμμίζοντας τον ρόλο της στην αντιμετώπιση της ρητορικής μίσους και τη μείωση των κοινωνικών ανισοτήτων. Ο **Willem Wagenaar, ερευνητής στο ίδρυμα Άννας Φρανκ**, επικεντρώθηκε σε πρακτικές εφαρμογές της εκπαίδευσης για την αντιμετώπιση του μίσους,

παραθέτοντας το παράδειγμα του αθλητισμού και περιγράφοντας λεπτομερώς πρωτοβουλίες για την εκπαίδευση οπαδών του ποδοσφαίρου σχετικά με τον αντίκτυπο της ρητορικής μίσους.

Η **Ingrid Bellander Todino**, προϊσταμένη της μονάδας πολιτικής για τα θεμελιώδη δικαιώματα στη Γενική Διεύθυνση Δικαιοσύνης και Καταναλωτών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (ΓΔ JUST), τοποθετήθηκε στο ζήτημα της διά βίου εκπαίδευσης: «Πρόκειται για θεμελιώδες ζήτημα στη μάχη κατά του μίσους. Στον τομέα αυτόν, η ΕΕ δεν έχει αρμοδιότητα επί του εκπαιδευτικού προγράμματος σπουδών. Ωστόσο, διαθέτουμε ευκαιρίες χρηματοδότησης, όπως το Erasmus+, το οποίο επιτρέπει σε σπουδαστές και επαγγελματίες να ανταλλάσσουν ιδέες, να διευρύνουν τους ορίζοντές τους και να γίνουν πιο ανοικτοί». Ο **Μάνος Τσακίρης**, καθηγητής Ψυχολογίας στο Πανεπιστήμιο του Λονδίνου, επεσήμανε ότι η μάθηση υπερβαίνει την παραδοσιακή σχολική εκπαίδευση. Μια ολιστική εκπαίδευση είναι ζωτικής σημασίας για την προώθηση της συναισθηματικής έκφρασης και της μη βίαιης επικοινωνίας.

- **Δικαιοσύνη και δέσμευση για την πρόληψη της κοινωνικής διχόνοιας.**

Ο **Federico Faloppa**, γλωσσολόγος στο Πανεπιστήμιο του Reading, συζήτησε τη δυναμική της ρητορικής μίσους, εντοπίζοντας τέσσερις πιθανούς ρόλους που μπορούν να διαδραματίσουν τα άτομα: θύματα, μάρτυρες, δράστες και αυτοί που έχουν επίγνωση της ρητορικής μίσους. Τάχθηκε υπέρ της συμμετοχής της κοινότητας και της αποκαταστατικής δικαιοσύνης ως μέσου για την αντιμετώπιση και τον περιορισμό της ρητορικής μίσους. Η **Juliana Santos Wahlgren**, διευθύντρια του Ευρωπαϊκού Δικτύου κατά της Φτώχειας, συνέδεσε επίσης το μίσος με τις κοινωνικές και οικονομικές ανισότητες. Τόνισε την ανάγκη για δικαιοσύνη στη δημόσια πολιτική και για δίκαιη κατανομή των πόρων για την πρόληψη της κοινωνικής διχόνοιας.

Αντιμετώπιση του μίσους στις διάφορες μορφές και τα διάφορα πλαίσιά του

- **Η πρόκληση της ανωνυμίας στο διαδίκτυο: ιδιωτικότητα ή πρόσβαση σε δεδομένα;**

Η πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες (DSA) της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως εξηγεί ο **Menno Cox**, προϊστάμενος τομέα στη ΓΔ CONNECT, αποτελεί αυστηρή ρύθμιση που στοχεύει σε πολύ μεγάλες διαδικτυακές πλατφόρμες και επιβάλλει πολιτικές διαφάνειας και καταπολέμησης των διακρίσεων σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ. Η πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες επιβάλλει εκτιμήσεις κινδύνου και αντιδράσεις σε περιεχόμενο που ενδέχεται να οδηγήσει σε βία ή επιπτώσεις στην ψυχική υγεία, με ιδιαίτερη έμφαση στον εντοπισμό και τον μετριασμό της παράνομης ρητορικής μίσους για την ενίσχυση της ασφάλειας των χρηστών.

Ο **Martin Sacleux**, υπεύθυνος πολιτικής της μονάδας πολιτικής για τα θεμελιώδη δικαιώματα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, στη ΓΔ JUST, τόνισε τις προκλήσεις που θέτει η ρύθμιση της ανωνυμίας στο διαδίκτυο. Κατά την άποψή του, η έννοια της ανωνυμίας συνεπάγεται την εξισορρόπηση του θεμελιώδους δικαιώματος στην ιδιωτική ζωή και της προστασίας των δεδομένων βάσει του ευρωπαϊκού δικαίου. Τόνισε τη συνεχιζόμενη ανάγκη για μια λεπτή ισορροπία, ιδίως σε σενάρια που αφορούν εγκληματικές δραστηριότητες στις οποίες η επιβολή του νόμου ενδέχεται να απαιτεί πρόσβαση σε δεδομένα.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επιδιώκει να καθορίσει σαφείς ρυθμίσεις που θα χαρακτηρίζουν ορισμένες διαδικτυακές δραστηριότητες ως εγκληματικές, με στόχο την αντιμετώπιση των διαφοροποιημένων προκλήσεων της ψηφιακής ανωνυμίας και των επιπτώσεών της τόσο στην ιδιωτική ζωή όσο και στην ασφάλεια. Ο **David Marin Abanades, αστυνομικός επιθεωρητής** τη Fuenlabrada της Ισπανίας, υπογράμμισε τις δυσκολίες καταπολέμησης των εγκλημάτων μίσους, οι οποίες διαφέρουν σημαντικά μεταξύ των διαφόρων δικαιοδοσιών. Τόνισε την ανάγκη ακριβούς προσδιορισμού του τι συνιστά έγκλημα μίσους σε κάθε κράτος μέλος.

- **Η πρόκληση της ελευθερίας της έκφρασης και της προστασίας των θυμάτων**

Η **Margarita S. Ilieva, ανεξάρτητη δικηγόρος για τα ανθρώπινα δικαιώματα**, μίλησε για την προστασία των θυμάτων και όσων εκφράζονται κατά του μίσους. Όπως και άλλοι συμμετέχοντες, επισήμανε τη σημασία της εξισορρόπησης της ελευθερίας της έκφρασης με την ανάγκη για πρόληψη της συστημικής καταπίεσης και των εγκλημάτων μίσους. Ζήτησε να βελτιωθεί η πρόσβαση των θυμάτων στη δικαιοσύνη, να ληφθούν προληπτικά μέτρα κατά της εκ νέου θυματοποίησης και να προστατευθούν οι υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των δικηγόρων, των δημοσιογράφων και των μελών διαφόρων οργανώσεων, ώστε να προαχθεί μια ασφαλής κοινωνία με σεβασμό.

- **«Το έργο σας αντικατοπτρίζει τη φύση των δημοκρατιών»**

Εν κατακλείδι, η **Irina Moozona, αναπληρώτρια γενική διευθύντρια διεθνούς διάστασης των πολιτικών στον τομέα της δικαιοσύνης, κράτους δικαίου και ισότητας στη ΓΔ JUST**, επαίνεσε την προθυμία και την προσήλωση των συμμετεχόντων, που είναι ζωτικής σημασίας ώστε οι ευρωπαϊκές αποφάσεις να μετουσιωθούν σε πρακτικές δράσεις.

Κάντε κλικ [εδώ](#) για να δείτε το βίντεο της ολομέλειας της

Ερωτήσεις και απαντήσεις με τον Jean-Luc (Γαλλία)

Πώς ήταν το διαδικτυακό σας Σαββατοκύριακο;

«Το Σαββατοκύριακο πήγε καλά στο σπίτι, με τα παιδιά να αναρωτιούνται τι κάνει ο μπαμπάς. Αρχίσαμε να εμβαθύνουμε λεπτομερέστερα επί του θέματος, ιδίως στις ομάδες συζήτησης το Σάββατο και την Κυριακή το πρωί.

Πώς ήταν οι συζητήσεις;

«Η ατμόσφαιρα της ομάδας ήταν πολύ φιλική. Συζητήσαμε κυρίως το θέμα της εκπαίδευσης και τον τρόπο ανάπτυξης κοινωνικών δεξιοτήτων για την ενίσχυση της συναισθηματικής νοημοσύνης, της ανθρωπιάς και των γνώσεών μας για

Ποια ήταν η πιο ξεχωριστή στιγμή του Σαββατοκύριακου;

«Η συνεδρίαση αυτή συνέβαλε ώστε να αποσαφηνιστεί προς ποια κατεύθυνση κινούμαστε σχετικά με τις ιδέες που διατυπώσαμε. Ελπίζω ότι οι λύσεις μας θα έχουν συνοχή και ότι θα μπορέσουν να τροφοδοτήσουν το έργο της

Μπορέσαμε να μοιραστούμε άλλους πολιτισμούς και Ευρωπαϊκής Επιτροπής. τις αρχικές μας ιδέες με τις θρησκείες. Η ανταλλαγή Ωστόσο, πρέπει ακόμη να άλλες ομάδες, ώστε όλοι να κοινωνικών αξιών είναι απαραίτητη καταβληθούν πολλές γνωρίζουν τις ιδέες που για την καταπολέμηση των προσπάθειες προτού προέκυψαν σε κάθε ομάδα.» προκαταλήψεων και των μπορέσουμε να παράσχουμε στερεοτύπων και συμβάλλει συγκεκριμένες, ρεαλιστικές και στον καθορισμό ενός πιο εφαρμόσιμες τελικές συμπεριληπτικού και συστάσεις, αλλά νιώθω επιθυμητού μέλλοντος για σιγουριά και αισιοδοξία για όλους.» την 3η συνεδρίαση.»

Το Σαββατοκύριακο μέσα από τα μάτια του

Ο Sylvain Mazas είναι ο συντονιστής γραφικών που αποτυπώνει οπτικά την εξέλιξη των συζητήσεων της ομάδας. Ακολουθεί μια εικόνα των εντυπώσεών του από το Σαββατοκύριακο:

Υπενθύμιση: Στόχοι και των 3 συνεδριάσεων

- **1η συνεδρίαση, 5-7 Απριλίου:** Οι πολίτες αναπτύσσουν μια κοινή αντίληψη για το μίσος και το πεδίο εργασιών της ομάδας πολιτών, ανταλλάσσοντας ιδέες και ακούγοντας εξωτερικούς ομιλητές, μαρτυρίες και εμπειρογνώμονες. Οι πολίτες προσδιορίζουν από κοινού διάφορα αίτια και κινητήριες δυνάμεις του μίσους, καθώς και πιθανούς τομείς δράσης στους οποίους μπορεί να αντιμετωπιστεί το μίσος στην κοινωνία.
- **2η συνεδρίαση, 26-28 Απριλίου:** Με βάση την 1η συνεδρίαση, οι πολίτες αναπτύσσουν ιδέες σχετικά με τον τρόπο αντιμετώπισης του προβλήματος του μίσους στην κοινωνία, οι οποίες ιδέες μπορούν να θεωρηθούν σχέδιο συστάσεων.
- **3η συνεδρίαση, 17-19 Μαΐου:** Οι πολίτες ολοκληρώνουν το έργο τους, αναπτύσσοντας λεπτομερέστερα τις ιδέες και συστάσεις τους. Τελικά, οι ιδέες αυτές θα αποτελέσουν τις τελικές συστάσεις προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.